

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Иван Василев Тричков, ПУ „Паисий Хилендарски“, Педагогически факултет, катедра „Педагогика и управление на образованието“

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.2. Психология (Педагогическа и възрастова психология - Детска психология)

В конкурса за „Професор“, обявен в Държавен вестник, бр. 92 от 18.11.2022.г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Психология“ към Педагогически факултет, като кандидат участва доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № РД-21-69 от 18. 01. 2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски" (ПУ) съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПУ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология (Педагогическа и възрастова психология - Детска психология), обявен за нуждите на катедра Психология към Педагогическия факултет.

За участие в обявения конкурс са подадени документи от единствен кандидат: доц. д-р Кирилка Тагарева от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от доц. д-р Кирилка Тагарева *комплект материали* на хартиен носител включва всички необходими документи за участие в конкурса. Те съответстват на изискванията на ЗРАС, на правилника за неговото приложение и вътрешните правила на Пловдивския университет.

За целите на конкурса доц. д-р Кирилка Тагарева е приложила 62 научни труда, 1 монография, 55 статии, 3 студии, 1 глава от колективна монография в съавторство, 1 учебник в съавторство и 1 учебно пособие.

За рецензиране по конкурса са приложени 48 научни труда, 1 монография, 3 студии, 42 статии, 1 глава от колективна монография в съавторство, и 1 учебно пособие.

Разпределението на научните трудове в страната и чужбина е както следва: 39 в страната и 9 в чужбина.

Научните трудове (48 бр.) за рецензиране по конкурса могат да бъдат категоризирани по следния начин:

По вид: монография – 1 бр., статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световни база данни с научна информация – 2 бр., статии и доклади публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни толове – 40 бр., студии публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни толове – 3 бр., 1 глава от колективна монография в съавторство, и 1 учебно пособие.

По език: на български език – 36 бр., на руски език – 9 бр., на английски език – 3 бр.

По брой на съавторите: самостоятелно 39 бр., в съавторство с един съавтор – 7 бр., с двама съавтори – 1 бр., с трима съавтори -1 бр.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Оценка на учебно-педагогическа дейност

През годините на професионална реализация доц. д-р К. Тагарева води учебни курсове по: Психология на развитието, Теории на привързаността, Психология на развитието в предучилищна възраст, Социални дейности в ранното детство, Педагогическа психология, Психология на общуването, Психология на обучението, Психология на личностния растеж, Психология на развитието в детско-юношеска възраст, Общуване и привързаност в детска възраст, Психология на развитието в детска възраст, Онтогенеза на комуникативно-речевата компетентност. С оглед на това, че конкурсът е за професор е важно да се отбележи, че съдържателно лекционните курсове са обезпечени както със създаденото учебно пособие, така и с голяма част от публикациите.

Важно е да се оцени и извънпреподавателската работа на доц. Тагарева със студенти, дипломанти и докторанти. През годините тя е ръководила 48 успешно завършили дипломанти в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ и „магистър“. Работата и със студенти е разнообразна. Редовно провежда консултации с тях по въпросите на преподавания материал, по научни въпроси и по въпроси, свързани с практическото им обучение. Научен ръководител е на 5 успешно защитили докторанти.

Доц. К. Тагарева има впечатляващ брой участия в научни проекти. Тя участва общо в 16 научни проекта, 2 от които международни, ръководител е на 2 научноизследователски проекта. Броят на участия в научни форуми е също впечатляващ. Участвала е в 28 научни форума, 21 от които в международни и 7 - в национални. Констатирани са общо 98 цитирания. От значение за конкурса е да се отбележи, че тя членува в две професионални организации в психологическата научна област: в Дружество на психолозите в България и в Съюза на Учените в България, секция „Педагогика и психология“. Изнасяла е лекции в Московския държавен психолого-педагогически университет на студенти от магистърска програма „Психологическо благополучие в детско-юношеска възраст“.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Като хабилизационен труд доц. д-р Тагарева представя монографията *Общуване, привързаност и родителско отношение в детска възраст (2020)*. В монографията са разгледани възникването и развитието на общуването на детето с възрастните и с връстниците; привързаността; родителското отношение към детето от раждането до седемгодишна възраст. Изследването представя общуването като взаимодействие между двама или повече души, при което всеки участник е активен и се изявява като субект. Концептуално, привързаността и родителското отношение се разглеждат от авторката като продукти на общуването. Различните видове общуване с възрастния оформят различни резултати: в ситуативно-личностното общуване се изграждат първите афективно-личностни връзки между детето и възрастния; в ситуативно-деловото общуване – практическите връзки; в извънситуативно-познавателното общуване – информационно - познавателните контакти. Привързаността е определена в контекста на концепцията на общуването като първата афективно-личностна връзка, възникваща между детето и близкия възрастен. В родителското отношение доц. Тагарева диференцира две основни начала: личностно и нормативно. Личностното начало се изразява в отношението към детето като неповторима и уникална личност, а нормативното начало включва оценката на качествата на детето спрямо нормите в обществото. Считаю, че в този вид изследването изцяло отговаря на изискванията за монографичен труд. Темата от монографията се интерпретира и в някои от приложените за конкурса статии. Други статии, които могат да бъдат открити, обхващат важна проблематика свързана с: *Благополучие на децата в ранна възраст; Психологически съвети към родителите за общуване с децата от ранна възраст; Характе-*

ристика на майчинското отношение към децата; Ранна основа на комуникативните компетенции; Диагностика на игровата дейност на две-тригодишните деца и т.н.

Доц. Тагарева представя и три студии: *„Психично благополучие в късното юношество“* (2016). Представено е емпирично изследване на психичното благополучие на 18—19 годишни юноши и девойки. Изследването се базира на модела на Керъл Рифф (C.D.Ryff, 1995) за психичното благополучие като цялостно преживяване, изразяващо се в субективното усещане за щастие, удовлетвореност от себе си и от собствения живот. Основен метод в изследването е адаптиран въпросник на Шевеленкова-Фесенко.

Във втората студия *„Психичното благополучие и синдромът Бърнаут. Емпирично изследване на синдрома Бърнаут при работещи в образователната и социалната сфера“* (2016) са представени резултати от емпирично изследване на професионалното прегаряне при работещи в образователната и социалната сфери. Основен метод е българска версия на „Методика за оценка на синдрома на „изгаряне в професиите“ от системата „човек-човек“ на Н. Водопиянова.

В третата студия *„Развитие на общуването с възрастния и с връстниците – условие за благополучие в личностното израстване“* (2017) авторът разглежда общуването като условие за благополучното развитие на детето и за формирането на неговата личност. Разгледани са основните форми на общуване с връстници: емоционално-практическа, ситуативно-делова и извънситуативно-делова.

В колективната глава от монография *„Психологически аспекти на развитие на ключови компетентности чрез прилагане на електронни образователни ресурси“* (2022) са представени: електронни образователни ресурси в българската образователна среда; ключовите компетентности като фактор за успешно личностно функциониране в социалната среда на XXI век; психологически теории, приложими при изучаването на възможните позитивни въздействия на електронните образователни ресурси върху развитието на ключовите компетентности при съвременните ученици; психологически способности за изучаване на възможните позитивни въздействия на електронните образователни ресурси върху развитието на ключовите компетентности при деца и ученици; влияния на виртуалните характеристики на електронните образователни ресурси върху децата и юношите.

Университетското пособие, което представя доц. д-р Тагарева (Психология на

развитието в ранна възраст. Диагностика, 2017) има за цел да подпомогне студенти от специалност „Психология“ при подготовката им по учебната дисциплина „психология на развитието-втора част“, която е посветена на развитието в ранна възраст. Помагало е съобразено с основния курс по тази учебна дисциплина и разчита на това, че студентите са запознати със съдържанието на лекционния курс.

3. Оценка на личния принос на кандидата

Научните приноси на доц. Тагарева имат своята авторитетна представителност, висока теоретична и научно-приложна стойност; те намират приложение в процеса на обучение и в психологическата наука. Изследванията на авторката имат резултати, върху които са изведени подходи и практически пътища, които могат да се прилагат в психологическата практика. В по-точен и обобщен вид научните приноси са в ползрението на изследвания, свързани с различни възрастови периоди, редица психологически конструкти, техните специфични особености и взаимовръзки, на базата на които са изведени модели, приложими в практиката.

4. Критични забележки и препоръки

Познавам доц. Тагарева като отговорна, съвестна, прецизна, информирана личност към актуалните проблеми на съвременната психология. Считам, че досегашната и реализация в лекционната и извънлекционна дейност, както и нейната научно-изследователска дейност, се отличават с висок професионализъм и изцяло съответстват на профила на конкурса. Изследванията ѝ са аргументирани, методологически и статистически издържани, със значими за теорията и практиката резултати. Приемам така представените материали на доц. Тагарева и нямам критични бележки. Препоръчвам на доц. Тагарева да продължава научно-изследователската си и преподавателска дейност в областта на психологията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Доц. Тагарева е утвърден специалист, който заслужено се ползва с авторитет сред академичната и професионалната общност. Кандидатката в конкурса е представила **достатъчен** брой научни трудове. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Нейната научна и

преподавателската квалификация на е несъмнена. Не са постъпили сигнали за плагиатство и не е установено такова. Научната продукция на доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева напълно отговаря на ЗРАС за присъждане на научното звание „професор“. Всичко това ми дава основание да дам своята **положителна оценка** и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Педагогически факултет ПУ „Паисий Хилендарски“ за избор на доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева на академичната длъжност „професор“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология (Педагогическа и възрастова психология – Детска психология).

25.02.2023

гр. Пловдив

Изготвил становището:

(подпис)

Доц. д-р Иван Тричков